

об'єктивного визначення картини вчинення незаконного заволодіння автомобілем, обладнаного сучасними системами захисту.

1. Биленчук П.Д., Золотар Н.С., Коваленко Е.Г. Криминалистическая одорология в раскрытии и расследовании преступлений. К.: РИО МВД Украины, 1994. 60 с.

2. Пиріг І.В. Теоретико-прикладні проблеми експертного забезпечення досудового розслідування: монографія. Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2015. 432 с.

3. Винберг А.И. К вопросу об органолептико-одорологической экспертизе // Актуальные вопросы теории судебной экспертизы. М. ВНИИСЭ МЮ СССР. 1976. Тр. ВНИИСЭ № 21. С. 54-81.

4. Гарнаев Н.Н., Шиканов В.И. Запаховые микроследы: криминалистическое значение. Процессуальный статус, возможность исследования на идентичность: учебное пособие по спецкурсу «Расследование убийств». Иркутск, 1974. 82 с.

5. Винберг А.И. Криминалистическая одорология // Криминалистика на службе следствия. Вильнюс. 1967. С. 5-18.

Цибко В., Горгула Ю.О.

слухачі магістратури ННІ ЗНПК ДДУВС

Науковий керівник:

Шаблистий В.В., д.ю.н., доцент,

професор кафедри кримінального права та кримінології ДДУВС

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ОБ'ЄКТА ЗЛОЧИНУ В НАУЦІ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА

У загальному розумінні об'єкт злочину визначається як те, на що посягає злочин. Однак питання на що саме посягає злочин у науці кримінального права досі однозначно не вирішено. Доказом актуальності питання слугує відсутність у чинному Кримінальному кодексі (далі – КК) України дефініції із законодавчим визначенням поняття об'єкта злочину, більш того, такого законодавчо визначеного поняття об'єкта злочину не було ні в попередніх редакціях КК України, адже логічно, що доки в теорії кримінального права на теоретичному рівні однозначно не буде визначено дане поняття, таке поняття не можливо визначити і на законодавчому рівні.

У сучасній кримінально-правовій доктрині домінує позиція, згідно з якою об'єктом злочину визнаються суспільні відносини, яким злочином завдається шкода або створюється загроза заподіяння такої шкоди [1, с. 89].

Такий погляд на об'єкт злочину висвітлений у переважній більшості підручників і навчальних посібників з кримінального права та коментарів КК України.

Однак не можна ставити знак рівності між категоріями «суспільні відно-

сини» та «об'єкт злочину». Об'єкт злочину не може бути зведеним лише до певних відносин у суспільстві (суто соціальної категорії) – він характеризує також певні об'єктивні ознаки злочину, що не можуть належати до жодного з елементів складу злочину, окрім об'єкта посягання. Такими об'єктивними ознаками є предмет злочину та потерпілий від злочину [1, с. 90].

Попри деякі спроби окремих правників розглядати ці ознаки в структурі суспільних відносин чи в складі об'єктивної сторони – предмет злочину і потерпілий від злочину завжди були притаманними об'єкту злочину як його факультативні ознаки. Саме поняття потерпілого від злочину використовується для позначення особи, на яку впливає злочинець, чим безпосередньо завдає шкоди або створює загрозу її заподіяння; і саме поняття предмета злочину потрібне для визначення того, з приводу чого (або впливаючи на що) вчиняється суспільно небезпечне діяння [1, с. 90].

Вважаємо, що об'єкт злочину доцільно розглядати одночасно у двох площинах – у вузькому розумінні, що відображає його зміст, і в широкому – розкриває, окрім того, форму (структуру) цього поняття.

У вузькому розумінні об'єктом злочину є суспільні відносини, що охороняються кримінальним законом, у сфері яких завдається шкода чи створюється загроза її заподіяння [2, с. 331].

У широкому розумінні об'єкт злочину – це елемент складу злочину, що утворений суспільними відносинами, які охороняються кримінальним законом та у сфері яких завдається шкода чи створюється загроза її заподіяння (обов'язкова ознака), а також включає в себе предмет злочину і потерпілого від злочину (факультативні ознаки) [2, с. 333].

Об'єкт злочину слід відрізнити від об'єкта кримінально-правової охорони.

Об'єктом кримінально-правової охорони є будь-які суспільні відносини, що забезпечуються кримінально-правовою охороною. Про об'єкти кримінально-правової охорони, зокрема, йдеться у ст. 1 КК: права і свободи людини та громадянина, власність, громадський порядок і громадська безпека, довілля, конституційний устрій України, мир та безпека людства [3].

До структури об'єкта злочину належать такі ознаки:

- суспільні відносини, що охороняються кримінальним законом та у сфері яких завдається шкода чи створюється загроза її заподіяння (обов'язкова ознака);
- предмет злочину (факультативна ознака);
- потерпілий від злочину (факультативна ознака) [3].

Суспільні відносини як обов'язкова ознака об'єкта злочину характеризуються наявністю таких ознак: 1) вони перебувають під кримінально-правовою охороною; 2) у сфері цих відносин злочином завдається істотна шкода (чи створення загрози її заподіяння).

Обов'язкова ознака об'єкта злочину має власну структуру. В теорії кримінального права, як правило, використовується трьохчленна структура суспільних відносин. До її елементів належать: 1) суб'єкти (учасники) суспіль-

них відносин; 2) предмет суспільних відносин; 3) соціальний зв'язок між учасниками суспільних відносин [4, с. 117].

Суб'єктами (учасниками) суспільних відносин можуть бути фізичні та юридичні особи, об'єднання громадян, суспільство, окремі державні органи, держава в цілому тощо.

Соціальний зв'язок виконує роль поєднання між собою двох інших елементів: учасників і предмета суспільних відносин. При цьому сам соціальний зв'язок, окремо від інших елементів суспільних відносин, на нашу думку, існувати не може.

Предметом суспільних відносин, що охороняються кримінальним законом, справедливо називають те, з приводу чого існують відносини між учасниками (суб'єктами) суспільних відносин [5, с. 94].

Усі суспільні відносини залежно від властивостей їх предмета необхідно розділяти на дві групи – матеріальні і нематеріальні. Відносини, до складу яких входить матеріальний предмет (майно, ліс, дикі тварини, водоймища тощо), називають матеріальними. Інший предмет мають нематеріальні відносини. В таких відносинах його місце, а точніше функції предмета, виконують вже інші соціальні відносини (наприклад, державна влада або духовні блага).

До предметів суспільних відносин належать різноманітні матеріальні і нематеріальні блага, зокрема результати дій, продукти духовної творчості, особисті немайнові блага (ім'я, честь, гідність, авторитет тощо), недоторканність особи, здоров'я, свобода слова, тобто такі предмети матеріального і духовного світу, які здатні задовольнити інтереси суб'єктів цих відносин [5, с. 111].

Отже, беручи до уваги викладене та опираючись на критичну оцінку концепцій, згаданих вище, ми погоджуємося з тими науковцями, що розглядають об'єкт злочину як суспільні відносини, та вважаємо, що об'єктом злочину є найбільш важливі суспільні відносини, що охороняються нормами кримінального права, і яким унаслідок злочинного посягання завжди завдається істотна шкода. Саме об'єкт суттєво сприяє визначенню поняття злочину, значною мірою впливає на зміст об'єктивних і суб'єктивних ознак злочинів, є провідним критерієм для класифікації злочинів, а також для побудови системи Особливої частини КК. Завдяки об'єктові з'ясовується характер і ступінь суспільної небезпеки злочину, вирішується питання про правильну кваліфікацію діяння, а також про його відмежування від суміжних суспільно небезпечних посягань. Усе це дозволяє дійти висновку, що вчення про об'єкт злочину є одним із ключових у кримінально-правовій науці.

1. Коржанський М.Й. Об'єкт і предмет злочину: монографія. Д.: Юрид. акад. МВС; Ліра ЛТД, 2005. 252 с.

2. Спасович В. Учебник уголовного права. Т. 1. СПб.: Тип. И. Гризко, 1863. 442 с.

3. Андрушко П.П. Об'єкт кримінально-правової охорони, об'єкт злочину, об'єкт злочинного посягання та об'єкт злочинного впливу: основний зміст понять та їх співвідношення. // Адвокат: Журнал спілки адвокатів України. 11/2011. № 11. С. 5-11.

4. Таций В.Я. Объект и предмет преступления в советском уголовном праве. Харьков: Выш. шк., 1988. 198 с.

5. Кистяковский А.Ф. Элементарный ученик Общего уголовного права. Т. 1. Общая часть. К.: Университетская типография, 1875. 413 с.

Чердніченко О.С., Мороз М.В.
слухачі магістратури ННІ ЗНПК ДДУВС
Науковий керівник: Шаблистий В.В.
д.ю.н., доцент, професор кафедри
кримінального права та криминології
ДДУВС

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ст. 117 КК УКРАЇНИ

У статті 27 Конституції України закріплено найголовніше природне право кожної людини, а саме – право на життя. В статті зазначено, що кожна людина має невід’ємне право на життя. Ніхто не може бути свавільно позбавлений життя. Обов’язок держави – захищати життя людини. Згідно з ч. 1 ст. 6 Закону України «Про охорону дитинства» кожна дитина має право на життя з моменту визнання її живонародженою і життєздатною за критеріями Всесвітньої організації охорони здоров'я [1].

Життя є найціннішим із благ, як для людини, так і для суспільства, тому захист людського життя гарантується Конституцією України, а за посягання на життя встановлено кримінальну відповідальність.

Будь-яке вбивство є тяжким злочином, оскільки позбавляє людину найбільш цінного блага – життя. Повідомлення про ці злочини спричиняють резонанс в суспільстві і насамперед, коли йдеться про вбивство немовляти – безпорадної та беззахисної істоти. Адже дитина, як зазначається у ратифікованій Україною Конвенції про права дитини, внаслідок її фізичної і розумової незрілості потребує спеціальної охорони і піклування [2].

На жаль, умисне вбивство матір’ю своєї новонародженої дитини (далі – дітовбивство) мало і має місце в нашому суспільстві. За останні роки в Україні зареєстровано більше 400 умисних вбивств матір’ю своєї новонародженої дитини.

Безпосередньо питанням кримінальної відповідальності за вчинення злочину, передбаченого ст. 117 КК України, присвячені дисертаційні роботи О.В. Шевченко та О.Л. Старко.

Законодавцем виділено дітовбивство в особливий, окремий склад злочину, що має лише йому притаманні специфічні властивості:

- таке вбивство вчиняє матір, позбавляючи життя свою дитину;